

ἀλλ' ἢ τὸ ἐκόντες τῷ ποιεῖν αὐτοῦ δι' ὄδον ἢ ἀπὸ τῆς περὶ φύσιν ἢ ὄδον ἐν τῷ διανέμειν, ἀλλ' ἢ ἐν τῷ λαμβάνειν. ἔπειτα πολλὰ χωρὶς τὸ ποιεῖν λέγεται, καὶ ἔστιν ὡς τὰ ἀνθρώπων κτείνει, καὶ ἢ χεῖρ, καὶ ὁ οἰκείως ὅτι ταῖς ἀντοῖς, ἢ ἀδικαῖ μὴ, ποιεῖ δὲ τὰ ἀδικα. ἔπειτα, εἰ μὴ ἀγρότου ἐκτελεῖν, ἢ ἀδικαῖ καὶ τὸ νομικὸν δίκασον, οὐδ' ἀδικος ἢ κρίσις ὄδον ἔστι δι' ὡς ἀδικος ἔπειρον γὰρ τὸ νομικὸν δίκασον καὶ τὸ πορῶτον. εἰ δὲ γνώσκων ἐκτελεῖν ἀδικως, πλεονεκτεῖ καὶ αὐτὸς, ἢ χεῖριτος, ἢ πτωχέας. ὡς περὶ οὐκ ἔστι εἰς περὶ μετρίω τῷ ἀδικηματος, καὶ ὁ διὰ ταῦτα κρῖνας ἀδικως, πλεόν ἔχει· καὶ γὰρ ἐπὶ ἐκείνων ὁ τὸν ἀγρόν κρῖνας, ἢ ἀγρόν, διὰ ἀγρότερον ἔλαβεν.

Κεφθάλιον ιγ.

Οἱ δ' αὐτῶσποι ἐφ' ἑαυτοῖς οἰοῦται εἶναι τὸ ἀδικεῖν. διὸ καὶ τὸ δίκασον εἶναι βέβαιον. τὸ δ' ἢ ἐστὶ συγχεῖσθαι μὴ γὰρ τῆ αὐ γένοιτο, καὶ πατάξαι τὸν πλησίον, καὶ δοῦναι τῆ χεῖρ τὸ ἀγρότερον, βέβαιον, καὶ ἐπὶ αὐτοῖς· διὰ τὸ ὡς δι' ἔχοντες ταῦτα ποιεῖν, οὐτε βέβαιον, οὐτ' ἐπὶ αὐτοῖς. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ γινώσκειν τὰ δίκασμα καὶ τὰ ἀδικα, οὐδὲν οἰοῦνται σοφὸν εἶναι, ὅτι περὶ ὧν οἱ νόμοι λέγουσιν, οὐ χαλεπὸν ξυμπίνασθαι· ἀλλ' οὐ ταῦτ' εἶναι τὰ δίκασμα, ἀλλ' ἢ καὶ συμβεβηκός· διὰ τὸ πως περὶ βέλτερον καὶ πως περὶ μείωρον, δίκασμα. τῷ δὲ πλεόν ἔργον, ἢ τὸ ὑμνεῖν αὐτὸν ἐπὶ, καὶ καὶ μὴ μέλει καὶ οἷον καὶ ἐλάβερον, καὶ καὶ οὐσιν καὶ τομῶν εἰδέναι βέβαιον, διὰ τὸ πως δὲ νεύματι περὶ ὑμνεῖν, καὶ πάνε, καὶ πότε, τοσούτων ἔργον, ὅσον ἐὰν εἶναι εἶναι. δι' αὐτὸ δὲ τῷ, καὶ τῷ δίκασον οἰοῦνται εἶναι οὐδὲν ἢ πλεόν τὸ ἀδικεῖν· ὅτι οὐδὲν ἢ πλεόν ὁ δίκασμος, διὰ καὶ μέλλον. δὴ αὐτῶν αἰετασον περὶ εἶναι τούτων, γὰρ τῷ συγχεῖσθαι γυμνασὶ καὶ πατάξαι, καὶ ὁ ἀδρεῖσθαι τῷ ἀσπίδα ἀφείναι, καὶ στραφίς ἐφ' ὅποτε οὐ μὴ περὶ εἶναι. διὰ τὸ διελαινεῖν καὶ τὸ ἀδικεῖν, οὐ τὸ ταῦτα ποιεῖν ὄντι, πλὴν καὶ συμβεβηκός· διὰ τὸ τῷ ὡς δι' ἔχοντες, ταῦτα ποιεῖν ὄντι· ὡς περὶ καὶ τὸ ἐατρεῖν καὶ τὸ ὑμνεῖν, οὐ τὸ τέμνειν ἢ μὴ τέμνειν, ἢ φαρμακεῖν, ἢ μὴ φαρμακεῖν ὄντι, ἀλλὰ τὸ ὡς δι' ἔστι δὲ τὰ δίκασμα ἐν τούτοις οἷς μέτεσι

is iniuriam facit, sed cui inest id ut sponte hoc faciat: id autem est, unde principium actionis proficiscitur: quod sanè in distribuente, non in accipiente consistit. Adde quòd, cum facere multis dicatur: & quodammodo inanimata interficiant, & manus, & seruus, cum mandauerit aliquis: hæc sanè non iniuste faciunt, sed iniusta tamen committunt. Accedit quòd, si ignorans iudicauit quispiam, non iniuria afficit, quantum ad legitimum ius attinet, neque iniustum iudicium est: sed quodammodo tamen iniustum. aliud enim legitimum, aliud primum ius est. At si sciens iudicauit iniuste, plus sibi usurpat & ipse vel gratiæ vel vindictæ: perinde quidam ac si quis iniuste facti quoque ipse partem acceperit: & ille etiam, qui ob hæc iniuste iudicauit, plus habet. Etenim in illis qui agrum adiudicauit, is non agrum, sed argentum accepit.

CAPVT XIII.

Homines autem in sua potestate situm existimant, ut iniuria afficiant. propterea etiam ius ipsum putant facile esse: quod tamen non est. rem habere enim cum vxore vicini, & percutere proximum, & manu porrigere pecuniam & facile est, & in ipsis: sed ita tamen se habentes hæc facere, neque facile, neque in ipsis est. Simili modo quoque cognoscere iusta & iniusta nullam sapientiam esse existimant: propterea quòd difficile minime est ea intelligere, de quibus leges præscribunt. Verùm iusta non hæc sunt nisi per accidens: sed ea sunt iusta, quæ quodammodo aguntur, & quodammodo distribuuntur. Id autem difficile est quàm salubria cognoscere: nam illic mel, vinum veratū, adustionem item & incisionem noscere facilius est: quomodo autem ad sanitatem afferendā, cui, & quando adhibenda hæc sint, tā est sanè difficile cognoscere, quàm medicum esse. Ob id autem ipsum etiam iusti hominis esse existimant nihil minus iniuste agere: quoniam nihilo minus iustus, imò etiam magis facere vnum quodque ex his potest. nam & rem habere cum muliere, & percutere: & vir fortis scutum abicere, & in fugam versus in vtram partem velit, currere potest. Sed ignaue agere, & iniuste non est hæc facere, nisi per accidens. nam hæc facere est, cum aliquis ita se habens agit. Quemadmodum etiam mederi & sanare non est incidere, aut non incidere, vel medicamenta adhibere, aut non adhibere, sed quodammodo vtraque hæc facere. Iura autē inter eos sunt,